

Практичне заняття

“ЩО ПРО СКІФІВ РОЗПОВІДАЮТЬ ІСТОРИЧНІ ДЖЕРЕЛА”

ЗАВДАННЯ

Уважно опрацюйте історичні джерела та заповніть таблицю (знаходиться у кінці картки).

Скіфи — перший народ, який створив державу на теренах України. Так само, як і **кіммерійці**, вони прийшли зі сходу в **VII ст. до н. е.** Скіфи перемогли кіммерійців та утворили велику державу, що проіснувала **до III ст. до н. е.** Найбільший розквіт Великої Скіфії припадає на **IV ст. до н. е.** за правління **царя Атея**.

скіфська монета

Уважно розгляньте карту. Запам'ятайте у які групи об'єднувалося населення Великої Скіфії. Заповніть відповідні рядки таблиці (знаходиться у кінці картки).

Пізнавально й цікаво

Геродот про природу Скіфії

В усій цій країні, яку я описав, зима така сувора, що нестерпний мороз триває вісім місяців, так що коли проллєш воду, то від цього на землі не буває болота, але коли розпалюєш вогонь, може бути багнюка. Одна з рік Скіфії — це **Істр** (Дунай). Далі за нею йде **Тирас** (Дністер)... Третя ріка — це **Гіпаніс** (Південний Буг)... Четверта ріка — це **Борисфен** (Борисфен).. Серед інших рік Борисфен найбільш корисний людям, бо навколо нього найкращі й найпоживніші пасовища для худоби, і дуже багато в ньому риби, приємної на смак, і вода в ньому дуже чиста, порівняно до інших із каламутною водою, і ниви навколо нього чудові, а там, де не засіяно, виростає висока трава. А в його гирлі відкладається багато солі. І великі риби в ньому без колючих кісток, що їх називають антакаями. Для харчування ця ріка дає ще і багато чого іншого, гідного всякої уваги.

(Запам'ятайте як називали греки сучасні річки нашої Батьківщини)

Працюємо з візуальними джерелами.

1970-ті роки

Відомий український археолог Борис Мозолевський у 1975 р. знайшов у скіфському кургані **Товста Могила** золоту пектораль.

Скіфська чаша з кургану **Гайманова могила**

Скіфський гребінь з **кургану Солоха**.

Нову інформацію запишіть у таблицю.

Сучасні історики про скіфів

Основу духовної культури кочових скіфів становили традиції середньоазійських іраномовних племен, так званий звіриний стиль у мистецтві, численні міфи, первісні релігійні уявлення. Певний вплив на формування духовної культури скіфів мали малоазійські народи та грецька культура, яка активно формувала естетичні смаки скіфської знаті.

Довідник з історії України (А-Я) / За заг. ред. І. Я. Підкови, Р. М. Шуста —
Київ: Генеза. — С. 765.

Військове мистецтво скіфів

У 513 р. до н. е. перський цар Дарій I напав на територію Скіфії. Для оборони скіфи застосували тактику випаленої землі та блискавичних набігів на ворога невеликими загонами. Щоб запобігти значним людським втратам, перське військо спішно відступило, хоча й не зазнало жодної нищівної поразки. Відтоді скіфи вважалися непереможними й були значущою військовою силою цього регіону.

Похід Дарія I на Велику Скіфію

Михайло Грушевський про звичаї скіфів

...Поряд з... дикими... звичаями степовиків були у них, звичайно, й симпатичні звичаї. Так, славалося скіфське братство, вірність скіфських друзів... У ті войовничі та дикі часи надзвичайно важливо було мати вірного друга... Розповідає ще Лукіан про одного скіфського побратима, як той дав вийняти із себе очі, щоб звільнити з полону свого друга, і про іншого, який опинився разом зі своєю родиною та з пораненим побратимом у палаючому будинку: коли останній загорівся, скіф кинувся рятувати свого товариша, а дружину і дітей залишив. Дружина ледве врятувалася, а одна дитина згоріла, але скіф не засмутився цим, кажучи, що дітей він ще зможе мати, та й невідомо ще, що з них вийде, а такого іншого побратима, як цей товариш, який виявляв стільки разів свою любов до нього, невідомо, чи знайшов би він.

Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками та доповненнями / Упор. Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк. — Донецьк: ТОВ ПКФ «БАО», 2004. — С. 22-23.

Таблиця “Скіфи на теренах України”

	Характеристика	Джерело
Походження		сучасні
Час перебування на теренах України		
Які райони України населяли	на землях від річки Істр (.....) та нижньої течії Дніпра (.....) на заході й далеко за озеро Меотида (Азовське море) на сході. На півночі їхні землі простяглися до Десни.	

Хто витіснив		Геродот
Спосіб життя	скіфи кочовики - кочовий, скіфи-орачі, скіфи-землероби - осілий	Геродот
Заняття	Відгінне скотарство, землеробство, ремесла: ковальство, гончарство, ткацтво. Разом із залізом скіфи виробляли і бронзу.	
Соціальна структура	скіфи-....., скіфи-землероби, скіфи-кочовики та скіфи; Наприкінці VI ст. до н. е. у скіфів сформувалася держава, розквіт якої припадає на ... ст. до н. е. за часів правління царя У III ст. до н. е. скіфів почали тіснити племена сарматів, які мешкали за р. Танаїс (нині річка). Скіфи перенесли свою столицю в Крим, на береги р. Салгир, де вона стала називатися Неаполь Скіфський. Зберігається скіфська держава до аж поки її остаточно не знищили готи.	Геродот Сучасні історики

Особливості культури	 стиль у мистецтві; вплив греків та малоазійських народів на культуру скіфів	Сучасні історики І. Я. Підкови, Р. М. Шуста
Характер відносин із сусідами	постійно і жили за рахунок здобичі, втручалися в боротьбу між державами Малої Азії; брали участь у війнах між Ассирією, Мідією та Нововавилонським царством; торгівля з полісами-колоніями	Геродот Сучасні історики
Головні пам'ятки	Кургани (Товста могила,, Гайманова могила)	Сучасні історики

МОЛОДЕЦЬ! ДЯКУЮ ЗА ПРАЦЮ!!!